

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl., 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) vsprejema upravništvo in ekspedicija v „Kato. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 116.

V Ljubljani, v sredo 23. maja 1894.

Letnik XXII.

Državni zbor.

Dunaj, 21. maja.

Iz današnje seje mi je še dostaviti nekaj poročila.

Železnica čez Karavanke.

Poslanec Ferjančič je govoril, naj se gradi železnica čez Karavanke. Kedor zagovarja železnico čez Ture s tem nekako zanikuje državne koristi, ker bi se s tem bolj pospeševal promet iz Nemčije, nego iz avstrijskih kronovin. Železnica čez Ture bi k večjemu koristila le zahodnemu nerodovitnemu delu alpskih dežel, vse druge dežele imajo pa korist le od karavanske železnice, vzlasti še dežela Kranjska ako pomislimo, kako visoki so tarifi na južni železnici. — Zatem govornik omenja zgradbo železnice iz Gorice v Ajdovščino zvezane z južno železnico ter podpira od poslanca dr. Gregorčiča v tem smislu stavljenjo resolucijo.

Lokalna železnica za Belokrajino.

Poslanec Šuklje govori zato, naj se zgradi za Belokrajino lokalna železnica. V svojem govoru opisuje, da Belokrajina nima nobene zveze z železnico ter da se mora nerazmerno dolgo truditi z vozom do železniške postaje. Govornik omenja, da so to železnico že trasirali, da pa je krach iz l. 1873 zadržal nadaljevanje dela. Ako bi pa ne bilo mogoče zgraditi glavne železnice, ki bi družila dalmatinske proge z drugimi avstrijskimi, zadovoljili bi se interesentje z ozkotirno železnico. V tem smislu stavi govornik resolucijo za zgradbo lokalne železnice belokrajinske.

Večerna seja.

V večerni seji je najprej konstatoval poslanec Gessman, da je komaj dvajset poslancev navzočih

ter da se taka komedija, kakor se igra v tej zbornici, mora človeku že gabit. Predsednik zaradi tega izraza pokara govornika.

Načelnik glavnega vodstva državnih železnic vitez Bilinski zagovarja železniško upravo, katera po pritožbi poslanca Kaizla hoče vse osredotočiti, pojasnuje določila glede tarifa in govori o primanjkljeju pri upravi državnih železnic. Bilinski se čudi, kako se morejo pritoževati o velikih izdajkih pri državnih železnicah poslanci, ki stavijo vsak trenotek resolucije, s katerimi bi se, ako bi se hotelo vstreči, zelo pomnožili upravni stroški.

Prihodnja seja je vtorek.

Dunaj, 22. maja.

Novi izvoljeni poslanec poljskega veleposestva vitez Vlodek napravi obljubo. Poslanec V. Prettner za kmetijske občine Št. Vid, Wolfsberg itd. na Koroškem naznani, da odloži svoj državnozborni mandat.

Odgovor na interpelacije.

Minister Bacquehem obširno odgovarja na interpelacije dalmatinskih poslancev Periča, Biankinija in tovarišev, ter pojasnuje, da je ministerstvo ugodilo rekurzu glede komerza za slavljenje združenja opozicijskih strank, da pa ni moglo ugoditi ugovoru zaradi prepovedi shoda pod milim nebom v Makarski in ker ni bilo dovoljnih garancij za javno varnost; tudi pesmi „Hrvatski barjak“ in „Živila Hrvatska“ je glavarstvo zaradi tega prepovedalo, ker so se s temi pesmami nameravale politične demonstracije. — Poslanec Biankiniju odgovarja minister zaradi pritožbe glede konfiskovanja hrvatskih listov, zaradi postopanja uradnikov nasproti Hrvatom, zaradi prepovedi hrvatskih shodov itd. — Poslanec

dr. Ebenhohu in tovariše obgovarja minister glede pritožbe zoper prodajalcem narejene ogleke, kateri škodujejo krojačem, ker mero jemljejo in obleko prirejajo. Iz odgovora ministrovega se kaže, da je zakon v tem obziru zelo nejasen. Poslanec dr. Gessmanu odgovarja minister zaradi kreditnega društva: Associazione cooperativa di credito in Gorizia, s pripombo, da se je ta zadeva izročila deželnemu nad sodišču v Trstu, da jo preišče.

Poljedelski minister grof Falkenhain odgovarja na razne interpelacije.

Biankiniju in tovarišem, kateri so mu stavili vprašanje glede regulovanja potoka Čikola pravi, da si bode prizadeval delo hitro pričeti, da se le izdelajo potrebni načrti.

Dr. Gregorec stavlja je 9. marca 1893 interpelacijo, zakaj da vinorejsko društvo v Ormožu, katero vzdržuje več poskuševalnih vinogradov z ameriškimi trtami, od kmetijskega ministerstva ni dobilo druge podpore razun nekaj tisoč ničvrednih ameriških trt in zakaj da se je temu društvu tako drago računil prevoz umetnega gnoja za njegove vinograde.

Minister pravi, da se društvu radi tega ni moglo poslati 15—20 tisoč naročenih ameriških trt, ker je društvo l. 1892 imelo dovolj trt, in ker ormoški okraj še ni od trtne uši posebno okužen. Amerikanske trte iz državnih drevnic so se tedaj oddale krajem, kjer se je kazala večja potreba. — Državne podpore društvo zato ni dobilo, ker se ni skazalo, da ima vinograd za dobo 10 let v najemu.

Glede visoke voznine za umetni gnoj pravi g. minister, da je društvu v Ormožu dovolil 40 gl. za poravnavo visokih stroškov.

Masařik in tovariši so vprašali ministra, zakaj da se za gojzarske skušnje na Češkem ne

LISTEK.

Restavracija v N.

Gospod vrednik!

Iz velikanske zadrege Vam pišem — vsak čas ima pridrdrati vlak — ali moram pisati, ker me tako silno žene radovednost, ali je res, kar sem zvedel na svojem potovanju po Štajerski.

Poslušajte, kaj sem vse slišal!

Trije smo sedeli v kupeju — jeden je bil duhovnik. Govorili nismo ničesar s početka. Jaz sem gledal skozi okno in se radoval krasne pomladi, ker je ogrnila s tako bujnim cvetjem zemljo. Nad njo so pa plavali škrjančki ter drobili ljubke pesmice, pa kukavica je kukala v logu. Kar mi nehoté — preveč sem se zaveroval v taka melanholična čuvstva — uide: „O ljubki glasi pomladni!“ Tedaj se pa gospod „Popotnik“, ki je sedel ob meni, neljubo namrdne ter potegne pomenljivo preko redke brade in me ogovori:

„Ali ste brali ‚Pomladne glase‘?“

Debelo sem ga pogledal in rekel:

„Oprostite, gospod Popotnik, jaz le poslušam pomladne glase. Tičeje petje me nauda spomladi vselej z nekim posebnim čuvstvom. Zato sem vzdihnil poprej.“

„To je istina, blagorodni sopotnik, meni se prav tako godi. Ali teh nevinih glasov ne mislim.

Menim pa neko knjižico, ki so jo spisali ljubljanski bogoslovci ter jo poslali med svet pod zaglavjem ‚Pomladnih glasov‘. Namenili so jo mladini — in ah! — to je bolj kačje sikanje, nego pomladno petje. Le pomislite, ti mladi pisci se drznejo pisati slovenski mladini o hudi mačehi, ki je zastrepila svojo pastorko. Razkrivajo jim hudobije neusmiljene matere, učijo jih kleti, pravijo, da tice, pojoč, Bogu hvalo pojó, da je najboljše sredstvo zoper davico, če se spusti bolniku kri, da je bil Valvazor preje na Dunaju, kakor je bil rojen. Govorijo trivijalno: Star rogovilast pastir jim kriverči po vasi. — Levstiku se odpušča, če je to besedo rabil v svojih spisih (pa ne v Ježi na Parnas!) — pomislite, take in podobne mahajo ti ljubljanski črnošolci. Ali ni to grozno demoralizovanje? Dva spisa sta popolno brez pečka, trije demoralizujejo in le nekaj malega preostaja za rabo. In vso to kolobocijo naj damo slovenski mladini; saj veste, da to ne gre. Kar nas je pedagogov, ne moremo tega pustiti in protiviti se moramo taki kugi na vse kripelje!“

Gospod vrednik, mislite, da sem kaj odgovoril? Nič. Tiho sem bil in bleknil le v toliko, da tistih „Pomladnih glasov“ nisem še bral. Zato se pa obracam takoj na Vas, gospod vrednik, da mi vendar ob priliki malo pojasnite, kaj počenjajo bogoslovci, ki stanujejo menda prav blizu Vas. Ali jim je popolnoma neznana pedagogika? Ali niso nič slišali o humaniteti najblažje družbe prostozidarjev! Nasve-

tujte jim vendar Amicisovo „Sree“! Tako se uči mladina! Bog varuj povedati komu kaj slabega! Vsak hudodelec je bil človek in humaniteta zahteva, da zakrivamo njegove napake ter ga narišemo kot vzornika. Mladina naj gre v življenje brez spoznanja — saj veste, kako kisló je grozdje spoznanja — vsi pesniki tožijo o tem. Božajte jih s samim človekoljubjem in prikrivajte jim zlo, da ga ne spoznajo.

Zato bo treba tudi nove organizacije posebno v verouku. (Škofje so se zbirali dalje časa na Duvaju, gotovo čutijo potrebo.) V zgodbah se bere, da je Bog zemljo preklel. Pomislite, Bog in kletev — — — Bere se dalje, da je Kajn Abeljna ubil — Abeljna, nedolžnega brata. Kje sme otrok sploh vedeti, da se sme in more brat ubiti! Učite jih božje zapovedi: Ne kradi, ne ubijaj, ne prešestuj. Pero mi zastaje, a ne čudim se sedaj, če so črnošolci pisali tisto knjigo. Saj drugače niso mogli pisati. Kakor stari pojó, tako mladi čivkajo. Tisti duhovnik — menda je brevir molil ali je vedno ponavljal in bral, ko sem jaz premišljal slovenske mladine bridko usodo, pretečo ji po takih spisih, o katerih mi je pravil gospod „Popotnik“: Benedicite sol et luna et ignis est aestus et glacies et nives et volucres et bestiae, et pecora — et — ne vem, kdo še vse — domino! Ali ni znano, da je davno slavni Stritar rekel, da se sme (tolerira) praviti otroštvu, da ptiči Bogu hvalnice pojó. Ali bolje je, če tega

imenujejo komisarji, kateri bi bili obeh deželnih jezikov popolnoma zmožni. Minister pravi, da je vsled njegovih poizvedeb vže do sedaj vsak kandidat skušnja lahko naredil, v katerem koli jeziku je sam hotel.

Interpelacija Masarikova izvira tedaj samo iz slabih informacij.

Poslanci dr. Slavik in tovariši stavijo nujni predlog za državno podporo po toči poškodovanim v Netoliciu na Češkem. Predlog se odstopi budžetnemu odseku.

Načelnik budžetnega odseka, posl. dr. Bus, stavi predlog, da ta odsek o nujnem predlogu poslanca Kluna glede toče v kočevskem okraju — ustno poroča. Se sprejme.

Zatem stavi podpredsednik dr. Katrein v imenu budžetnega odseka predlog, kateri pozivlja vlado, da ceni škodo v kočevskem okraju in vse potrebno glede podpore ukrene. Obvelja. Zbornica preide na dnevni red, v katerem se nadaljuje posvetovanje o justičnem ministerstvu. Contra govornikov je zglasenih 13. Med njimi Slovenca Nabergoj na drugem in dr. Gregorec na sedmem mestu. — Pro govornikov je tudi 13. Izmed slovenskih poslancev je Vošnjak na šestem mestu.

Mladočeh dr. Slavik graja več napak pri praškem deželnem sodišču, za katere navaja tudi zglede. Omenja nedostatke pri občevanju avstrijskih sodišč z mažarskimi. Govornik kritikuje tudi celo vrsto naredb justičnega ministra.

Poslanec Nitsche upira se zlasti Slavikovi zahtevi, da bi vsi sodniki na Češkem morali znati oba deželna jezika.

Poslanec Bulat zahteva, naj se hrvatski jezik po Dalmaciji vpelje tudi kakor notranji uradni jezik pri sodiščih. Pravi, da je glede italijansčine pri sodiščih v Dalmaciji še vse tako, kakor je bilo nekdanj pod beneško republiko.

Justični minister grof Schönborn govori najpoprej o legislativnem delovanju svojega ministerstva, zatem pa odgovarja zlasti dr. Gregru na govor, katerega je ta imel 10. aprila. Pravi, da ministri, kateri so iz Taaffe-jevega ministerstva stopili v koalicijsko ministerstvo, niso inkonsekventni, ker je Taaffe sam še praktično delal za koalicijo, s tem da je zavračal politična vprašanja ter si za svoj program izvolil gospodarske zadeve.

Za Pininskim je pričel govoriti poslanec Nabergoj.

Narodno-gospodarske razmere.

Govoril poslanec Fr. Povše 16. maja v državnem zboru.

(Konec.)

Beda med kmetiskim ljudstvom.

Ne štejte mi v zlo, slavna gospoda, ako kot odločen prijatelj kmetiskega ljudstva tu v visoki zbornici spregovorim resno besedo, ki se le redkokdaj izreče — da je beda med kmetisko maso, med ma-

ne storim. In še nič ne pomaga. Stari gospodje uganjajo take nesmisli in pravijo, da molijo!

Vidite, to-le sem imel v kratkem na srcu. Signal bije. Takoj bo treba odriniti. Še jedno prošnjo bi imel: Ne priporočajte vendar tako sitno teh „Glasov“, če so res taki: agitirajte rajši za „Rodoljuba“. Ta nedolžni listič prinaša vendar tako lepe in tudi koristne podlistke, naslovljene izrecno, da so pisani za mladino.

Upam, da se bo Vas prijelo moje svarilo, a Vi primite sosede črnošolce — pa trdo in jih učite morale ter jim povejte, da se v coklah ne štorčlja, ampak elastično ziblje. Taka bodi vzgoja in otroci bodo znotraj in zunaj obtesani; če pa mislite drugače, pa odgovorite in mi pojasnite, kakor sem Vas prosil od početka. Z Bogom!

Vaš Popotnik.

Opomba vredništva: Letošnje „Pomladne Glase“ ljubljanskih gg. bogoslovcev so vsi slovenski listi ocenjevali jako laskavo in priznalno, jedini mariborski „Popotnik“ napisal je tedencijozno oceno, ki ne dela časti ne glavi ne srečju „Popotnikovega“ ocenjevatelja. Najboljši odgovor na tako ravnanje je prav pridno nakupovanje „Pomladnih glasov“, katere ob tej priliki z nova priporočamo blagim mladim ljubim. Prav bi namreč ne bilo, ko bi vrli gg. bogoslovci poleg mnogega truda in neopravičnega obiranja imeli pri izdajanju „Pomladnih glasov“ še — gmotno škodo.

lim kmetiskim ljudstvom še dokaj večja kakor med drugimi delajočimi stanovi v rokodelstvu in obrtu. Le pogledite v malo borno kmetisko hišico, kako veselje zavlađa v njej, ko je hišna mati spekla kruh; kaka radost, da je kruh pri hiši! (Čujte!) in kako redkokrat stoji na obedni mizi kmetiskega doma skleda juhe in mesa, le v največjih praznikih ali celo na teh ne vedno in povsod. (Čujte, čujte!) Ne merite blagostanja kmetiskega po nekaterih boljših kmetih, teh je nekaj, žsl le premalo, ogromna večina kmetov pa živi zelo revno in gotovo ne manj revno od drugih delavnih stanov. In če se od te reve in bede tako malo sliši, vzrok temu je, da se le malokdo oglasi za kmete, ki potrpežljivo nosijo svojo osodo, ki ljubeč svojo rodno zemljo, mirno živijo, zaupajoč v dobrotljivega Boga, da tudi za nje pride dan boljše sreče in plačila.

In to dobro ljudstvo, za naše socijalne žalostne odnošaje toliko prepotrebno in koristno rodoljubno oporo hočete pustiti, da povsem propade in uboža? Nikar ne dopustimo, da nastopijo zmedeni časi nad kmetiskim ljudstvom, ki bodo še dokaj groznejši od onih, ki se že godé med delavci velikih obrtnih podjetij.

Tako osodepolni so navadno nasledki propada kmetiskega ljudstva v gospodarskem, politiskem in socijalnem oziru za celo državo, da je ni z lepa večje državne vladne naloge, kakor one, ki meri na ohranitev kmetiskega stanu.

Prav resnično pravi sloveči gospodar Setlegast: „Stanje in osoda kmetijstva je ob enem osoda vsega ljudstva države“.

In zgodovina nam kaže, da povsod, koder so države zanemarjale kmetiski stan, so dotične države imele prenašati bridke nasledke take brezbrizne politike, to nam kaže, Škotska, Grška, Anglija. — Nikjer se hujše ne maščuje kakor prav v zanemarjanju kmetiskega stanu načelo brezbrizne politike: Laissez faire et laissez aller.

Veliki državnik Bismark prevedel je imenitnost kmetiskega stanu ter izgovoril v pruskem deželnem zboru, da ga ni stanu, kateri bi bolj tesno vezal dotičnega na dom in državo, kakor zemljišni posestniki. Zato pa je izvajal tudi posledico in rekel: prav zaradi tega pa izvira za državo največa dolžnost, da vse stori za ohranitev kmetiskega stanu.

In sloveči vodnik socijalistov izrekel je, ako uderemo na Angleško, kmalu bomo zmagali z našimi načeli, ker ondí se ne nahaja ne kmetisko ljudstvo, ne zemljišni srednji stan; trdo delo pa nas čaka v Nemčiji in Avstriji, ker kmetiska trda glava ni sprejemljiva za naše nauke!

Te besede so jasne in govore dovolj! Gojim trdno nado, da bo ta vis. zbornica uvaževala resnost položaja, v katerem se naše kmetijstvo nahaja ter da se bomo zavedali svoje dolžnosti in zato z vso odločnostjo poprijeli se dela, da rešimo ta prevažni stan iz žalostnih razmer. Vlada je nam predložila zakonske načrte, na nas je sedaj, da storimo svojo dolžnost, da se temeljito lotimo posvetovanja o teh predlogih. Kmetijski minister bo gotovo rad sprejel sleherno premembo ali naš nasvet za spremembo posebnih določil, ker mu mora smer biti, da se kaj dobrega sklene. Nekaj se mora storiti, kolikor popred, toliko bolje za kmetiski stan pa tudi za državo. Ne bom se spuščal v nadrobno razpravo te velike reforme ker mi bo v to prilika dana v kmetijskem odseku in v tej vis. zbornici, ki bo gotovo se še mnogo bavila s temi predlogi. Ne morem pa zamolčati, da mi je nemilo bilo, da se je tako pomeljivi, prevažni vladni predlog, ki meri na zboljšanje največjega števila vsega avstrijskega prebivalstva, brez prvega branja, pri katerem bi bile razne stranke izrazile se o teh predlogih, kar na tiho odkazal kmetijskemu odseku, v katerem predlog že tri četrt leta mirno čaka na prvo razpravo! Upam, da bo odsek našel toliko časa, da se bo lotil razprave ter tako pokazal, da se naša zbornica zaveda svoje dolžnosti do kmetijskega stanu.

Kmetijske zadruge.

Le v par besedah hočem se izreči meritorno o tem predlogu in k temu me silijo nekatere razprave v raznih listih, ki kažejo, da bi bili nekateri merodajni politiki te vis. zbornice pripravljene za osnovanje okrajnih zadrug toda fakultativnih ne obligatoričnih, to je, da se nihče ne sme siliti v zadrugo.

Prašam kar kratko: Za kaj pa ste sklenili, da so obrtne zadruge prisilne, da je zavarovanje proti boleznim in nezgodam obvezno, zakaj je sklenil go-

spodarski odsek nasvetovati vis. zbornici, da se ima obligatorno ali prisilno zavarovanje proti požaru uvesti?! (Prav dobro!)

Tako rado se govori o veliki škodi prekupcev, katerih se velik del dobička prime, in razni g. poslanci priporočajo, da bi kmetovalci zakladali vojni erar z žitom, vinom in drugimi svojimi pridelki.

Ali ni modrejše, da se vsi kmetiski posestniki združijo v skupnost in da kot zadruga, oskrbljena s posebnimi pravicami, postanejo sposobni in močni za podvzetja tudi večja, n. pr. za zakladanje voj. erarja itd. Pa tudi iz moralne važnosti je želeli takih zadrug, ker dobri zgledi mikajo in slabši sosede združeni z modrimi svojimi tovariši bodo vendarle jeli resneje misliti in živeti.

Kar pa zadeva kmetiske dome na letna odplačila, treba le temeljito presoditi in študirati smisel sicer res zelo daleč segajočih namer. Toda, kedor resno in odkritosrčno hoče, da se naše prezadolženo kmetisko posestvo s časoma razbremeni, se ne sme strašiti tudi večjih težjih naporov. In onim mojim ožjim somišljenikom — agrarcem, velja sedaj beseda. Vi se bojite tega predloga, težavno bo delo, toda je izvršljivo in naši potomci blagoslovili bodo naš spomin, ker imeli bodo boljše čase, resnično srečen, od grajščin pa od kapitalistov tudi neodvisen kmetiski stan. Onim pa, ki širijo trditev da se sedaj ravna, da bo država, oziroma drugi stanovi morali plačati dolgove, katere je napravilo kmetisko posestvo, kličem: Berite in spokoriti se bode te morali, ker iz predlogov morate razvideti, da ima polagoma razbremenjenje izvršiti združeni kmetiski posestniki sami. In one, ki vedno tožijo, da se toliko kmetiskih domov pogubi, razbije, ali spoji v latifundije, vprašam, ali ne bo tem žalostnim razmeram ravno po teh predlogih odpomagano? Kedor želi, da se ohrani naš kmetiski srednji stan, ta mora za te predloge biti.

Ako hočete slavna gospoda, da se okrepi naš kmetiski stan, idite na delo in s to prošnjo zaključujem svoj apel na Vas, zagotovljajoč Vas za tako res državniško delo trajne hvaležnosti od strani vsega kmetiskega prebivalstva. (Dobro — dobro — govorniku čestitajo.)

Nevspela fuzija opozicijskih strank.

Iz Zagreba, 14. maja.

Govorniki, ki so nad grobom dr. Franja Račkega tako britko tožili, imeli so popolnoma prav. Slutili so, da je neusmiljena smrt pobrala moža, ki ni bil gospodar samo na znanstvenem polju, marveč tudi na političnem, na poslednjem seveda kot vodja vseh patrijotično mislečih mož na vsem Hrvatskem. On je vživel slog med razstavljenimi strankami ter zbral okoli zastave narodne vse borilce za narodno pravo hrvatsko. Popolnoma svež duh je prešinil domoljubne kroge še pred nedavnim, ko so sklenili med seboj zvezo za obrambo vsega, kar je narodu hrvatskemu drago in sveto. In ko se je delovanje združenih strank začelo najlepše razvijati, ugrabi smrt duševnega vodjo tega domoljubnega dela. Neka tužna slutnja se je polastila vseh bližnjih prijateljev pokojnikovih, saj so dobro znali, da je le njegov veliki duh mogel zložiti nespokojne duhove v domoljubnih strankah. In glej! Komaj so minuli trije meseci, odkar je umrl dr. Rački, že se je pokazala stara nesloga med sedaj zedinjenimi domoljubi. Nočemo razpravljati o tem, zakaj se je stranka prava vzdignila proti dose-danjemu složnemu delovanju vseh domoljubov, ker nam ni poznat pravi povod temu ponašanju naproti neodvisni stranki, ali to moramo trditi, da so zahtevi te stranke vrlo brezobzirni, ko zahteva pravo samo zase in za nobenega drugega ne vpraša. Tudi nam je nepojmljivo, zakaj je začela ta stranka zahtevati fuzijo obeh strank, ko se je vendar dokazalo, da se da v slogi tako lepo in vspešno delovati. Prevelika vladohlepnost ni še nobeni stranki koristila, pa ne more tudi stranki prava. Zborovanja obeh strank, ki ste se te dni shajali, so dokazala, da je slogi odzvonilo, če se bode na tak način razpravljalo v tako važnih vprašanjih. Stranka prava namreč zahteva odločno, da mora neodvisna stranka poprijeti ime stranke prave bodisi že v katerikoli obliki, ker drugače mora prenehati dosedanja sloga in složno delovanje med njima. Ta zahtev je seveda neodvisna stranka odbila ter posebno naglasila, da veljajo zanjo še vedno prvotne pogodbe zedinjene opozicije, kajti dokazano je, da se da tudi na ta način prav vspešno delovati. Bode li stranka prava s tem odgovorom

zadovoljna, je prav neverjetno, sodeč po pisavi „Hrvatske“, ki zahteva fuzijo seveda na ta način, da se neodvisna stranka zgubi za vselej. Istina je, da bi bilo najbolje, da obstoji samo ena domoljubna stranka, a to je za zdaj pri nas nemogoče. Stranki prava mora se priznati, da je konsekvantna v izvajanju svoje ideje in da se ta njena narodna politika mora vedno podpirati. Način njenega delovanja pa se ne more odobravati in le preveč peg ima na sebi še iz poprejšnjih časov, tako da neodvisna stranka njene imena ne more sprejeti. Biten razložek pa je med obema strankama ta, da stranka prava ne priznava nagodbe med ogersko in hrvatsko, nego da osniva vso svojo politiko na historičnem in narodnem pravu hrvatskem, med tem ko neodvisna stranka želi omenjeno nagodbo vzdržati čisto, kakor je le na korist hrvatske mogoča in da se prevelik vpliv mažarski na naše odnašaje odstrani. Na ta način tedaj za zdaj ni mogoča nobena fuzija obeh strank, in stranka prava čini krivo, da je spravila to vprašanje na dan zdaj, ko je treba največ sloge med nami, saj se da v resnici na temelju prvotnih dogovorov med obema strankama prav uspešno delovati, kar se je pokazalo pri zadnjih volitvah. Zakaj se tedaj išče združba tam, kjer je ni treba. Vrh tega pa se daje s tem povod našim protivnikom, da se nad opozicijo spodtikajo. Kdor je te dni bral vladne časopise, mogel je opaziti, s koliko radostjo so sprejele glas o teh neuspešnih dogovorih obeh opozicij. To seveda ni čudo, saj na ta način ima le vladna stranka dobiček, a vrh tega se v svojej obesti norčujejo vladni časopisi z domoljubi, ki hočejo domovino rešiti. Mi pojмимо veselje v Izraelu radi teh dogodkov, ali način njihovega pisanja o svojih političnih protivnikih pa ne moremo odobravati. Tudi v tem pogledu mora biti modus in rebus, vsaj vladni časopisi ne bi smeli biti tako neoprezni i kratkovidni, da s svojim pisanjem širijo politično divjaštvo med narodom, od katerega žuljev se sami vzdržujejo.

Narodna šola.

Govor poslanca dr. Gregorca v drž. zboru dne 27. aprila 1894.

(Dalje.)

Dovoljeno mi bodi, da tu navedem, kaj se vse zahteva od slovenskih otrok v drugem in tretjem oddelku.

„II. Oddelek. (3. in 4. šolsko leto).

a) Čitanje: glasno in smiselno pravo čitanje, pojasnovanje besed in stvari, ponavljanje čitanega na dana vprašanja, pri čemer se je prizadevati, da se učenec izrazi nezavisno od berilnega besedila, učenje na pamet in deklamovanje sestavkov v vezani in nevezani besedi.

b) jezikovne vaje: vaje v prepisovanju in zapisovanju besed in sestavkov s posebnim ozirom na ločitev slogov in pisavo velikih črk, pojem in poznanje samostavnikov, glagolov, osebnih zaimkov spola, števila in sklanje pri samostavnih, osebe, časa in števila pri glagolih. Poleg pisemenih gramatičnih vaj pa še kratke in lažje pripovedke in opise v zvezi z berili, katere se obravnava.

III. Oddelek (5., 6., 7. in 8. šolsko leto).

a) Gladko in jasno čitanje tiskane in pisane pisave, razlaganje besed in stvari, ponavljanje vsebine in misli berila, učenje na pamet in predavanje, primernih sestavkov;

b) jezikovne vaje: nadaljevanje in popolnjenje oblikoslovja, besedoslovja. Poleg pisemenih slovničnih vaj, ponovljenje obravnavanih spisov, pripovedke, potrebni poslovni sestavki in pisma.

To je ona snov, katere se morajo učiti nemški otroci s pomočjo nemščine 12 ur na teden, in to je ona snov katere se slovenski otroci morajo v ravno teh šolah učiti v nemščini 12 ur na teden, in to snov naj slovenski otroci zmorejo v treh urah na teden v slovenščini, v kateri so se dosedaj malo vadili! In to pa še v zadnjih urah, ko so vže otroci in učitelji utrujeni.

Gospoda moja, to je nemogoče, otroci morajo kar bežati, in res otroci v velikem številu beže. To je tudi hotel deželni šolski svet, kajti izjavil je, da je pouk sicer obvezen, ali hkratu pa odredil, da se starišem ustreže, ako prosijo za oprosteno od tega pouka.

Vsled tega na 49 dvojezičnih šolah slovenskega pouka niti ni ne, in le na 30 se ga udeležuje 1839; od 10.188 slovenskih otrok 8349 učencev ne hodi k temu pouku, ker se stariši rajši odreko takemu pedagogičnemu mučenju. Pri taci razmerah je

sumljivo, da koroški Slovenci od deželnega šolskega sveta ne pričakujejo nobenega ozira, in nobene pravičnosti in se obračajo naravnost na učno ministerstvo.

Leta 1891 je bilo došlo tedanjemu učnemu ministru 33 prošenj. V vseh se je prosilo, da se vpelje slovenščina za učni jezik in nemščina kot učni predmet od tretjega leta dalje. Minister Gautsch je bil zaradi tega jako nevoljen in se je tudi v tej zbornici jako nevoljno izrazil. On je mislil, da je vse po načrtu prirejeno. To so bile pač čudne besede iz ministrovih ust. Vedeti bi bil vendar moral, vsaj bi bil lahko izvedel od nas poslancev, da se proti Slovincem na Koroškem prav po načrtu agituje in se pri njih po načrtu ponemčuje in torej mora biti dovoljeno, da se bodo smeli po načrtu braniti.

Sicer se je pa le jedna prošnja ugodno rešila in tako so Slovenci čez dolgo časa dobili prvo slovensko šolo pri St. Jakobu v Rožni dolini. (Poslanec Ghon: Občina je pa zopet ugovarjala.) Ali kako je pa nastal ta ugovor, to je pa zopet drugo vprašanje.

Minister je jedno peticijo ugodno rešil in druge je pa izročil deželnemu šolskemu svetu, da poizvede in jih reši. To spominja na basen o ovci, volku in kraljevem levu. Ovca se je pritožila pri kraljevem levu, koliko ima pretrpeti pred volkom. Ta pa ni hotel narediti pravice, temveč je vso stvar izročil volku, da jo presodi.

Predno je pa deželni šolski svet se lotil rešitve teh prošenj, odposlalo se je povelje na prebivalstvo, da podpisuje protipeticije. Ko so prišle te protipeticije in protiresolucije v Celovec, so se takoj rešile dotične peticije in so se seveda odbile. One peticije, proti katerim ni bilo nasprotnih peticij, so pa ostale nerešene.

V tem pa traje šolska borba dalje na Koroškem. Naravnost čuditi se moram, kako zvito in samovoljno postopa deželni šolski svet. Če protipeticije več ne pomagajo, pa se občina razdeli v dve novi občini in tako odpade prosilec in želje Slovincem se preperečijo.

Dolgo časa se je deželni šolski svet pomagal z zlorabo § 6. državnega šolskega zakona, ker je odbijal slovenske peticije. V vsakem slučaju je vprašal nemški deželni odbor, kateri se je seveda vselej izrekel proti slovenski šoli. To zlorabo je ustavil ukaz učnega ministerstva iz 1890. leta. Potem je pa deželni šolski svet iznašel novo sredstvo, kajti bati se je bilo, da občinska zastopa v Globasnici in Žabnicah le prodereta s svojimi rekurzi. To se je moralo preprediti, ali kako? Razdelili so dvojezični šoli v Žabnicah in Globasnici v dve jednorazrednici, od katerih jedna ostane dvojezična, druga pa mora biti nemška.

In sedaj hočem v malem naslikati šolske razmere na Koroškem. Ondu sta dve slovenski šoli, jednorazrednica pri Jezeru in štirirazrednica v St. Jakobu. Razdeljene šole so štiri, v Žabnicah in Globasnici, kjer je le 31 nemških in 364 slovenskih otrok.

Potem so pa dvojezične šole, 84 po številu v krajih, kjer bivajo Slovenci v skupno v večjih množinah. V te šole hodi 10.188 slovenskih in 1861 nemških otrok. Nemških šol v slovenskih krajih je 24 s 1316 nemškimi in 3111 slovenskimi otroki.

V 114 koroških šolah, katere pohaja 14.132 slovenskih otrok, 202 učitelja učita. Od teh jih je pa le 120 deloma večjih slovenščini, drugi pa znajo samo nemški. Če slovenske občine prosijo za slovenščine zmožne učitelje, deželni šolski svet redno odgovarja, da nima taci učiteljev.

Tukaj imam tak odlok, katerega je dobil okr. šolski svet v Kolmari vasi in se glasi: „... nameščenje taci učiteljskih mest ni mogoče hitro, ker manjka slovenščine večjih učiteljev, in je iz tega vzroka več drugih mest, kakor v Krčmanjih in Srednji vasi, izpraznjenih.“

Deželni šolski svet se torej izgovarja, da nima slovenskih učiteljev na razpolago; bolj prav bi lahko rekel, da jih ne mara; ko bi jih hotel imeti, moral bi več storiti za vzgojo slovenskih učiteljev na učiteljskem v Celovecu. V tem učiteljskem je pa sedaj le 33 slovenskih gojencev poleg 148 nemških in slovenščina ondu ni obvezen predmet. Tukaj se deželni šolski svet ne gane. Slovenskih učiteljev noče. Terorizuje in preganja jih. Imeti hoče le nemških učiteljev in slovenskih renegatov. Imen ne bodem imenoval. Gospodu Ghonu sem pošteno obljubil in bodem to tudi pošteno držal. Torej splošno. Nekega

učitelja je sumničilo okrajno glavarstvo, da simpatizuje s slovenskim šolskim društvom. Kaznovati so ga morali. Prestavili so ga, moral je z ženo in otroki v sredi zime se dvanajst ur dalje preseliti. Drugi spreten učitelj ni mogel dobiti službe in je vsled tega zapustil Koroško. Zopet drugi slovenski učitelj, vrl mož, kar je celó šolski nadzornik priznal, je moral letos ostaviti Koroško. Ta učitelj je trikrat prosil za slovensko učno mesto v St. Jakobu, bil je celó jedini prošnik in mesta vendar ni dobil; da ni bilo treba četrtič razpisati službe, poslali so v St. Jakob učiteljico.

Sicer mi je pa razumljivo, zakaj deželni šolski svet tako ljubi nemške učitelje. Temeljiteje se pač slovenski jezik ne more onemogočiti, kakor če se na slovenske šole pošljejo trdonemški učitelji.

Sicer je že čudno, kako se daje prednost nemškemu učiteljem in tistim slovenskim učiteljem, ki se dajo zlorabiti za renegatstvo. Ti lahko storé, kar le hoté. Navesti hočem nekaj vzgledov, seveda brez imen. Učenec N. je v Globasnici dobil od nemškega Schulvereina po šolskem vodstvu hlače. Učenca so vzeli v dvojezično šolo. Ker pa od Velike noči hodi v slovensko šolo, je učitelj že opetovano zahteval hlače nazaj. Pretil je učencu, da mu jih z života iztrga, ako jih drugi dan nazaj ne prinese. Imenovani učenec je pa imel samo te hlače. Mati mu ne more takoj drugih napraviti in on se ne upa v šolo, ker se boji, da bi moral v sami srajci domu in bi se mu posmehovali drugi otroci.

„Tako postopanje kacega učitelja pač ne more dobro vplivati na nežno mladino, temveč le demoralizuje“, tako pravijo kmetje v svoji vlogi na okrajni šolski svet.

(Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 23. maja.

Volilna reforma. Projektov za volilno reformo ne manjka. Sedaj je zopet časopis „Neue Revue“ prišel z novim načelom. Ta list priporoča, da se odpravijo majhni volilni okrajci in priporoča, da bi se pri prvih volitvah volilo za vso državo. Voljen bi bil vsakdo, kdor dobi gotovo število glasov, naj jih dobi kjer bodi v državi, naj so zanj glasovali tudi v najrazličnejših kronovinah. Pri taci volitvah bi bolj odločevala načela, manj pa krajevne koristi. Tudi za razne narodnosti bi utegnil ta volilni načrt biti boljši, ker bi tudi glasovi razstresenih članov kake narodnosti prišli v poštev. Tako bi tudi dunajski Čehi lahko pomagali češkemu narodu. Volitve bi se vršile pod raznimi komisijami. Volilo bi se pod krajno komisijo, ki bi oddane volilne liste poslala okrajni komisiji. Ta bi glasove raznim kandidatom oddane preštela in naznanila izid državni komisiji, katera bi še le izračunila, koliko glasov, je kedo dobil. Take kandidate, ki imajo veliko nad postavno število glasov, bi komisija pozvala, da povedo, glasove katerih okrajev da obdrže, da se potem v drugih okrajih razpiše nova volitev. Po izvršenih dopolnilnih volitvah, bi se vsem poslancem, tistim, ki so pri prvi volitvi dobili dovoljno število glasov in tistim, ki se izvolijo pri dopolnilni volitvi pošljejo legitimacije. Nam se dozdeva, da bi ta način volitve bil v praksi silno zamotan in zatorej mislimo, da bi javaljne ugajal za našo državo. Tak volilen red bi po našem mnenju bil le za manjše države. V Avstriji bi pa izid taci volitev utegnil biti kaj čuden. Trpele bi najbrže manje narodnosti.

Fiasko ogerske vlade. Vsi lib. listi so pisali, da je gotovo, da bode drugi pot predloga o civilnem zakonu v zbornici poslancev se sprejelo še z večjo večino, nego se je bila prvi pot. Glasovanje je pa pokazalo, da je večina pri drugem glasovanju celo za sedem glasov manjša, nego je bila prvi pot. — Sicer pa ogerska vlada čaka še drugi fiasko. Nikakor do sedaj še ni dobila dovoljenja za imenovanje novih članov gospodske zbornice. Jutri potuje Wekerle na Dunaj, da bode stavil dotične predloge. Prav pomenljivo je pa, da vže vladni listi sami priznavajo, da ni gotovo, da bi Wekerle dobil dovoljenje in vže pišejo, da najbrž Wekerle odstopi. Da se je vladi posrečilo v zbornici poslancev opozicijo dobiti na svojo stran, bi imela pač upanje, da krona privoli v njene želje, tako pa ni verjetno, da bi dobila dovoljenje za poklicanje novih dednih članov v gospodsko zbornico.

Belgija. Papež je odredil, da se na katoliškem vseučilišču v Lovanji v Belgiji osnuje poseben zavod za krščansko modroslovje. Nalogo temu zavodu

bode razpravljati obširno krščansko modroslovje in njega uporabo na druge znanosti zlasti na prirodoslovje. Za osnovo tega zavoda je papež daroval znatne svote. Vanj se bodo vsprejemali lajki in kleriki. Zavod bode dal tudi akademične stopinje. Načelnik tem zavodu bode imel dostojanstvo dekana na vseučilišču in drugi profesorji bodo pa popolnoma jednaki z drugimi profesorji na vseučilišču. Udeleževali se bodo vseh posvetovanj vseučilišnih profesorjev in poleg tega pa seje tudi imeli pod načelstvom svojega predsednika. Pravila zavodu se bodo morala poslati kongregaciji studij v Rimu v potrjenje. Sploh se uredbe tega zavoda nikoli ne bodo smele preminjati brez papeževega dovoljenja.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 23. maja.

(Njegovo Veličanstvo Vekoslavu Spinčiču.) Nj. cesarsko in kraljevo apostolsko Veličanstvo blagovolilo je z najvišjim odlokom od 25. aprila 1894 poslancu Vekoslavu Spinčiču odločiti premilostno mirovino vsakoletnih 1000 gld., in to počenši od 1. aprila 1892, to je, odkar mu je bilo ustavljeno izplačevanje njegovih tedanjih dohodkov. — S tem je odstranjena velika krivica, katera je pod prejšnjo vlado zadela poslancu Spinčiču, in hvalevredno je, da je sedanja vlada to krivico poravnala.

(Duhovniške spremembe.) Presentovan je č. g. Ivan Kunavar, župnik v Polomu (Ebenthal), za župnijo Golo. Č. g. Josip Skofic, začasno vpokojeni župnik v Trbojah, je imenovan administratorjem v Zeleznikih.

(Novi zvonovi.) Pri tukajšnjem dvornem zvonarju Albertu Samassi bili so včeraj posvečeni 3 novi zvonovi za duhovniško cerkev na Vrhpolju pri Vipavi (teža 1032, 537 in 341 kg.), dalje en zvon za farno cerkev sv. Katarine v Topolu (634 kg.) in 1 za farno cerkev sv. Daniela v Razboru na Štajarskem (teža 2004 kg.) — Razun teh posvečenih je bilo več zvonov za Češko, Hrvatsko, Ogersko, Istro in Bosno, dva pa celo za Bolgarijo.

(Goriške novice.) Iz Gorice: Mestni župan dr. Mavrovich odpovedal se je mestnemu odborništvu, ob enem izdal je tiskano poročilo o delovanju 12letnega svojega županovanja. — Tukajšnji lekarčarski gremij ustanovi kemični laboratorij, ter je v to dovolil 2000 gld. Predlog potrdilo je namestništvo. V izvrševalni odbor izvoljeni so lekarničarji Cristofletti, de Gironcoli in Kürner. — Gorke kopeli v furlanskem Tržiču otvorijo se 25. t. m. pod vodstvom zdravnika dr. Hugona Contento. — V Korminu umrl je trgovec Boštjan Fabris, brat č. g. Petra Fabrisa, podvodje osrednjega semenišča. — V grofiji Goriško-Gradiški in mejni grofiji Istri delila se bode državna darila v srebrnih goldinarjih, srebrnih medaljah in priznalnih diplomah za a) kobile matere s sesajočimi ali odstavljenimi žrebeti, b) za mlade tri do petletne kobile, c) za eno in dveletne žrebice in sicer: 21. septembra v Tolminu, 22. septembra v Gradiški, 24. septembra v Pazinu, vsakokrat ob 10. uri. Pravila, za premovanje veljavna je razmeram dežele primerno določilo vis. poljedelsko ministerstvo. — V podgorski papirnici pri Gorici ustavilo je pretečeni petek delo 40 delavcev. Zahtevajo skrajšanje delavskih ur in povišanje plače.

(Mestni svet tržaški) imel je, kakor se nam poroča, v soboto dne 19. t. m. svojo XI. redno sejo. Navzočih je bilo zraven župana in vladnega zastopnika 45 (reci petinštirideset) svetovalcev. Galerija je bila izredno dobro obiskana, za katere obisk je poskrbela šolska komisija preko časopisa „Il Piccolo“, ki je dan poprej prinesel obširno poročilo iste komisije o slovenske šole zadevi, katera se je imela obravnavati v tej seji, no, zaradi pozne ure odložili so razpravo na torek zvečer, kakor tudi ono o zidanju šole v Rojanu. Kolikor se dostaja zadeve ustanovitve slovenske šole, prepričani smo že naprej, da jo večina gotovo zavrže, kajti obseg poročila šolske komisije, kateri je predsednik znani žid Moisé Luzzatto, je nastopni: „Zvedevši o vspehu komisijskih poizvedovanj, zaukazanih po e. kr. namestništvu ozirom štirih prošenj, predloženih v namen prisiliti mestno občino, da v notranjem mestu osnuje šole s slovenskim učnim jezikom ter spoznavši, da ta vspeh ne odgovarja stališču pravice in potrebe — ponavlja mestni svet svojo izjavo, sprejeto v seji dne 14. septembra 1892 pritrjuje z novič in na slovesni način, da nikoli ne dovoli, da bi se v sre-

dišču mesta in na troške občine ustanovile šole z neitalijanskim učnim jezikom“. Da temu pritrdi mestni svet z večino glasov, ni dvoma, kakor tudi niti ne o tem, da bodo tudi konservativci nasprotni slovenski šoli. Na vsak način slišali bomo v torek, kako bodo branili tržaški liberalci eminentno italijanski značaj Trsta. — Ostali dnevni red te seje ni bil za slovensko občinstvo posebne važnosti izvzemši priporočila svetovalca Dolence, da mestni magistrat v svojo oskrb prevzame vzdrževanje ceste, ki vodi iz Trstenika na Opčino. — Dalje bode mogoče zanimalo zvedeti o usodi predloga dr. D'Angelija, oziroma finančnega odseka, da se izvoli poseben odbor, ki naj bi izdelal poseben načrt in troškovnik o vseh izrednih javnih delih, katera bi se imela izvršiti na račun občine od leta 1896 do 1901. Proti temu predlogu so govorili Rafael Luzzato, Cambon in Burgstaller, na kar se je glasovalo ter sprejel predlog finančnega odseka o izvolitvi posebnega odbora deveterice brez dodatka dr. D'Angelija, naj bi se temu odboru dovolilo tudi pokrije troškov za izredna dela.

(Razpis volitev za deželni zbor isterski.) Iz Istre: Deželna vlada za Primorje razpisuje na dan 25. junija t. l. nadopolnilno volitev treh deželnih poslancev za deželni zbor isterski, in sicer: jednega poslanca za mesto Piran, jednega za mesta Motovun-Buje-Oprtelj-Vrčinada in jednega za trgovinsko zbornico v Rovinju. Prvo mesto je zastopal dosedaj dr. Fragiaco, druga dr. Amoroso in zbornico pa dr. Constantini, katera trojica je odložila mandate zaradi nastale secesije v deželnozbornski večini. Da bodo pri nadopolnilni volitvi izvoljeni zopet narodni naši nasprotniki, o tem ne dvomimo, kajti za to je skrbel že volilni red sam, ki je nalašč tako izdelan, da Lahom zagotovi v vsakem slučaju vsaj polovico vseh poslancev.

(Novo zagrebško gledališče) so začeli zidati na vseučiliščnem trgu. Do zdaj so ogradili ves trg, a v kratkem se položi temeljni kamen. Zagreb dobi z novim gledališčem lep vres, kajti vseučilišni trg bodo priredili v lep vrt, z gledališčem v sredini. Vsak napreden domoljub more biti zadovoljen, da se bode gledališče sezidalo na tem velikem trgu, ki je bil tako dolgo zapuščen, če tudi ga obdajajo tako lepe palače. Zdj se to v kratkem spremeni, kajti za dve leti more biti ta trg že najugodnejše sprehajališče. Dobro je pa tudi, da se gledališče zida čisto osamljeno, ker je tako mnogo manja nevarnost glede ognja. Ker je gledališče osnovano na veliko, bode komaj v dveh letih dozidano. Letos se postavi samo temeljni zidovi, na leto pa spravijo poslopje že pod streho in tretjo leto je uredi po potrebi za predstav. Gledališče bo stalo do pol milijona goldinarjev, ali je pri tem to dobro, da ne bode dežela pri stroških nič prizadeta, nego da se je potrební denar zbral iz dotičnih zaklad in pa iz domoljubnih prineskov naroda samega.

(„Hrvatska“ in prof. Smičiklas.) Iz Zagreba: V najnovejših številkah napada „Hrvatska“ na prav nedostojen način prof. Smičiklasa, češ da on obči člani hrvatske vlade, posebno pa mu je zamerila radi nekega pisma, katero je pisal omenjeni profesor predstojniku bogočastja in nauka. To pismo je čisto privatne narave in se tiče le same akademije ter ni v nobeni zvezi s politikom. Akademija mora namreč dopisovati z visoko vlado, ker spada ta zavod neposredno pod njo; a ker je predstojnik vlade za akademijo važna in ugledna osoba, ki more le koristiti, če ostane zavod v prijaznej zvezi z njim, ni prof. Smičiklas pogrešil, se je zavzel za akademijo ter iskal koristi za njo. Zato prof. Smičiklas ni moral zgubiti političnega značaja, marveč je kot član akademije vršil le svojo dolžnost. To pa privržencem „Hrvatske“ ni prav, kajti po njihovem mnenju moralo bi prenehati občenje med akademijo in vlado, med tem pa ne premislijo, da bi na ta način tudi akademija prenehati morala. Sicer se pa čudimo, da se zdaj ta list toliko za akademijo bori, ko vendar še pred nekimi leti ni imel dovolj zaničljivih izrazov o tem našem znanstvenem zavodu. Kar se v strasti počne, ni dobro. Tedaj strast na stran in razvidnost naj vodi naše zadeve.

(Iz Opatije) donaša „Naša Sloga“ dopis, iz katerega se razvidi, kakšni „lažitorbe“ in obrekovci so italijanski dopisniki izredentovskih listov. Neki tak „poštenovič“ napada vrednega opatijskega duhovnega pastirja prav brezobrazno. Opatija je namreč hrvaška — a ne znam za kako potrebo napravili so tam tudi hrvatski šoli paralelno italijansko. Italijanaš trdi

v ital. listu drzovito in hudobno, da otroci ital. paralelke ne znajo še besedice hrvaški, a duhovni pastir vč. g. R. da se predrzne kršč. nauk hrvaški predavati. A sam deželni glavar vitez Campitelli se je pred malo časom prepričal, da otroci v ital. oddelku ne znajo italijanski. — Se ve italijanaši bi radi videli, da se otroci in ljudje čim prej poitalijančijo in v tem bi jim moralo še duhovstvo pomagati — a varajo se, ker cerkvi je na tem, da ima dobro podučene otroke, katerim se v maternem jeziku najlažje resnice sv. vere razlaga. G. R. ne vjema se s čudnimi nazori samega v. Campitellija, kateri je njemu in g. učitelju rekel, da to nič njim mari ni, ako otroci kaj razumijo ali ne, saj tam lahko pet ali šest let sedijo, a da se oni s tem okoristijo ali ne, to da je njih opravilo! Take nazore ima deželni glavar! — To glede šole. A tudi v cerkvi ne da miru obrekovavec poštenemu g. duh. pastirju; rad bi svetu pokazal laž za resnico. Pravi namreč predrzno, kako je neka gospa hotela pokloniti cerkvi neko sliko, a z nemškim napisom, kar je pa g. R. neudvorno odklonil zahtevajoč hrvaški napis. A kaj je na tem? Neka gospa Poljakinja donesla je resliko v cerkev z nemškim napisom. G. R. jo pa prav udvorljivo i spodobno sprejme in lepo pove, da želi videti sliko ali z latinskim napisom, ali pa brez napisu. — Kaj misli se svojim dopisom — vpraša opatijski dopisnik N. Sl. — oni „lažitorba“. Saj on zna dobro, da g. R. ne žali ne Italijanov ne Nemcev. Sama zavistnost, zloba i strast potiče dopisnika na laž, kateri že tako ne hodi ne v cerkev niti v šolo.

(Iz Trnovega.) 21. maja: Danes se je poročil trgovec gospod Josip Bizjak z gspdc. Fanny Rolih.

(Iz Novega Mesta.) Na predvečer otvorjenja dolenske železnice, t. j. 30. t. m., svirala bode na Brunnerjevem gostilničnem vrtu vojaška godba pešpolka kralj belgijski; ako bode slabo vreme, vršila se bo veselica v notranjih prostorih.

(Iz Kobarida) 21. maja. — Ako trdi „Soča“, da si je nadel „Slovenčev“ goriški dopisnik trojnata očala, ko je pisal, da bo šest tiskovnih pravd v enem zasedanju proti urednikom „Soče“ in „Rinovamento“ (kar je g. „Slovenčev“ dopisnik popravil tako, da bo šest pravd v enem letu), potem si je moral kobaridski „Sočin“ dopisnik nadeti šestero očal, ko je videl, kako se širijo v Kobaridu in okolici osepnice močno med otroki, in kako ti vsled tega umirajo. Resnici na ljubo moram povedati, da tukaj ni imel noben drug osepnic kakor neki Koren v Sužidu, ki jih je z Ogerskega prinesel pred šestimi tedni in neka žena v Staroselu, ki jih je prinesla iz Trsta. Umrl je za njimi samo imenovani Koren in njegov otrok, drug pa nobeden v kobaridski dekaniji osepnic ni imel. Širile so se pa v Kobaridu in okolici med otroki marusklje, za katerimi je 5 majhnih otrok umrlo. — Kar je pri nas čudnega, je to, da dose-daj še nismo videli hrošča. Iz vseh krajev so prihajala poročila, koliko mernikov so jih otroci pobrali, toda pri nas so mi pravili, da ga nikjer še videli niso. — Vreme je tudi tukaj nestanovitno. Vsak dan imamo vsaj popoldne dež. Hujega pa še ni bilo. Bog nas obvaruj toče! — V Kredi popravlja g. vikar podružno cerkev sv. Jelerja (posebnega priprošnika za dež.) Cerkvico je gospod lepo razširil, vzdignil in napravil ji tudi primeren zvonik, katerega popred ni imela. Vse delo je že pod streho. Mogoče, da bo do jeseni vse vrejeno. — Na Livku zbirajo za nove zvonove, ker stari so jako obrabljeni in premajhni. Nabranih je že čez 1000 gld. — V Logjih zidali bodo novo cerkev. Ljudje prav pridno pripravljajo material. Mislim, da bodo že prihodno spomlad zidati pričeli. — Tudi na Dreženci zidali bodo novo cerkev. — Na Trnovem, kakor sem že poročal ustanovili so mlekarško družbo. Sedaj začeli so tudi že mlekarico zidati.

—b—

Telegrami.

Srbske zadeve.

Belgrad. 22. maja. Garašanin je imenovan poslanikom v Parizu in Kosta Kristić, dosedaj generalni konzul v Budimpešti, je vže nastopil novo službo kot prvi sekojski načelnik v ministerstvu vnanjih stvari.

Srbija, 22. maja. Osnova novega državnega sveta, novega kasacijskega sodišča in računšča se je mirno izvršila. Novi državni svet se je pod vodstvom Krističevim predstavil kralju in bivšemu kralju Milanu

V Belemgradu je vse, kakor po navadi. Na deželi so pa v nekaterih krajih kraljevo proklamacijo pozdravili s streljanjem in prirede slavnosti. Vladi je došlo več pritrjevalnih izjav od občin, korporacij in posamičnikov.

Ministerska kriza na Franooskem.

Pariz, 22. maja. V zbornici poslancev je danes Guesde stavil nujni predlog, da se vpelje zakonito osemurni delavnik. Nujnost se je vsprejela s 401 proti 94 glasom. Potem se je jednoglasno predlog izročil odseku za delavske stvari. Poslanec Salis je vprašal vlado, kako je, da nekatere železniške družbe ne dovolijo delavcem, da bi se mogli udeležiti kongresa sindikatov železniških delavcev. Minister javnih del je odgovoril, da ne more pri družbah oficijelno ničesa storiti. Pozval jih je pa, da naj dajo delavcem dopust, ako je mogoče. Ne more pa vlada dovoliti delavcem pri državnih železnicah, da bi snovali sindikate, ker so v državni službi. Poslanec Jourde in Millerand predlagata, naj zbornica ugovarja, da se delavcem pri državnih železnicah prepoveduje snovati sindikate. Minister pravi, da ostane pri svoji izjavi, in zahteva, da se o stvari kar preide na dnevni red. Konservativni poslanec Rasnel je na to predlagal, da naj se vlada pozove, da pridobi veljavo zakonu o sindikatih, ki velja za državne in zasebnoindustrijske delavce. Predlog, da se preide kar jednostavno na dnevni red, se je odklonil s 265 proti 225 glasom. Ministri so na to ostavili dvorano. S 251 proti 228 glasom se je vsprejel Rasnelov predlog. Vsled tega glasovanja bodo ministri ponudili ostavko. Zbornica se je odložila do ponedeljka.

Pariz, 22. maja. Ko so ostavili ministri dvorano, so klicali socijalisti: „Živela socijalna republika! Živela komuna!“ Proti vladi so glasovali radikalei, socijalisti in nekaj desničarjev.

Pariz, 22. maja. Ministerski predsednik Kazimir Perier je sporočil predsedniku republike o dogodkih v zbornici, potem so pa ministri imeli posvetovanje in sklenili, da dajo demisijo.

Pariz, 23. maja. Vsi časopisi mislijo, da so ministri sami želeli odstopiti, ker Kazimir Perier bi s posredovanjem bil mogel vlado rešiti iz sitnega položaja. Časniki jednoglasno priznavajo, da bode težko rešiti krizo.

Dunaj, 23. maja. Poslanec Kaiser dobil je zaradi interpelacije o zavarovalni družbi „Riunione Adriatica“ nedavno pretilno pismo. Ko je danes prišel iz svojega stanovanja v Karolinengasse napadeta ga dva moža s pasjima bičema. Kaiser je odbil udarec z bičem. Jeden napadovalec je pobegnil, drugega, zavarovalnega uradnika Adolfa Pollikerja so pa prijeli in izročili deželnemu sodišču.

Dunaj, 22. maja. Veliki vojvoda luksenburški odpotuje jutri v Lichtenegg, da obišče nadvojvodo Franca Salvatorja in se zvečer povrne na Dunaj.

Dunaj, 22. maja. Grški kraljevič in kraljevna prišla sta semkaj s sinovoma Jurijem in Aleksandrom.

Trst, 23. maja. Včeraj je imel mestni svet tržaški javno sejo. Galerija natlačena. Na dnevnem redu je nakup zemljišča za zidanje šole v Rojanu in ustanovitev slovenske šole v Trstu. — Poročevalec Sločovich je čital predlog šolske komisije, ki predlaga, naj se nakupi zemljišče za zidanje šole v Rojanu. Proti temu predlogu govori prvi svetovalec Venezian, ter dokazuje nepotrebno zidanje, poudarjajoč, da naj se v mestu posebno v Barrieri vecchi novo šolsko poslopje zida. Pri sv. Jakobu, da je mestna šola pretesna in zaradi tega, da je šola sv. Cirila in Metoda prenapolnjena. Svetovalec Sancin je toplo zagovarjal predlog komisije. Predlog šolske komisije se naposled vsprejme. Ob deveti uri pričela se je razprava o ustanovitvi slovenske šole. Dr. Angeli čita dolgo poročilo, ki priporoča, naj se šola ne vstanovi. Svetovalec Sancin, poudarja, da

ve, kakšna osoda čaka slovensko šolo, zagovarja pa potrebo.

Med govorom dr. Sancina se je galerija glasno uprla in govornika motila tako, da je župan naposled vendar opomnil galerijo naj bode mirna. Gorjup vsklikne: Saj je bil čas! Župan izjavlja, da je storil, kar je mogel (!?) ter opozarja galerijo vnovič naj bode mirna, na kar je nekdo iz galerije vpil: da tega ne bodo storili. Slednjič je nadaljeval govor dr. Sancin. Moise Luzzatto je pobijal Sancina citujoč seveda vse mogoče odloke, ki so nam neprijazni in se dostajajo ustanovitvenja slovenskih šol po drugih mestih n. pr. v Celovcu, kjer so Slovenci v manjšini. Za govora tega svetovalec galerija na vso moč ploska izražajoč svoje veselje, da se odbija prošnja ustanovitve slovenske šole.

Po tem, ko je zagovarjal znani predlog šolske komisije še poročevalec D' Angeli, stavil ga je župan na glasovanje ter je bil sprejet s 35 glasovi proti 4 slovenskih poslancev. Torej vsi, kolikor liberalni toliko konservativni poslanci glasovali so proti ustanovitvi slovenskih šol.

Bruck ob Litvi, 23. maja. Cesar je zjutraj ogledal 46. pešpolk in 21. lovski batalijon in je izrekel častnikom popolno zadovoljnost o taktičnem izvežbanju in izvrstno izvršenem kombinovanem manevru. Ob 9ti uri se je cesar povrnil na Dunaj.

Budimpešta, 22. maja. Zbornica poslancev je začela obravnavati vladno predlogo o vpeljavi državnih matrik. Več govornikov je govorilo proti predlogi, katero je zagovarjal minister notranjih stvari. Debata se jutri nadaljuje.

Pariz, 22. maja. V prvem nadstropju neke hiše v Nilski ulici našli so včeraj zvečer pred stanovanjem duhovnika Garnier bombo z vžgano lunto. Vrtar je bombo še ob pravem času ugasnil. V laboratoriju so se prepričali, da je bomba bila nabasana s kloralnim smodnikom in železnimi kosci.

Berolin, 22. maja. Zbornica poslancev je vsprejela z 213 proti 126 glasom načrt zakona o osnovi kmetijskih zbornic v obliki, kakor so se bili dogovorili konservativci in narodni liberalci.

Kodanj, 22. maja. V tukajšnji čevljarški tovarni je 700 delavcev ustavilo delo.

Bukarešt, 22. maja. Narodni praznik se je slavno praznoval. Mesto je bilo z zastavami olepšano. Kralj je odpotoval v Bruselj.

Lipsija, 22. maja. Brzovlak ki je bil na potu iz Devina (Magdeburga) v Lipsijo, je blizu Nirnberga skočil s tira. Jeden konduktar in 16 potnikov je hudo poškodovanih. Materijalna škoda je znatna.

Peterburg, 22. maja. Ruska carica je odpotovala na Kavkaz.

Philadelphia, 22. maja. Po došlih poročilih povodenj v Pensylvaniji pada. Največja nevarnost je minola. Več mest in vasij je pa vse poplavljenih.

Umrli so:

20. maja. Alojzija Prosen, delavka, 18 let, Florijauske ulice 38, jetika.

21. maja. Angela Maček, pradžalčeva hči, 1 $\frac{1}{2}$ mesecev, Streliške ulice 11, oslabljenje.

22. maja. Rajko Uranič, ključarjev sin, 1 $\frac{3}{4}$ leta, Hilserjeve ulice 12, pljučna tubercul. — Janez Težak, delavec, 30 let, Kravja dolina 11, sušica.

V bolnišnici:

20. maja. Jozef Papež, čevljar, 30 let, jetika.

21. Primož Koman, bivši mlinar, 59 let, vsled raka v želodcu.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		srakomera v mm	toplomera po Celziju			
7. u. zjut.		729.8	12.6	sl. zapad	dež	
22. 3. u. pop.		732.0	16.8	sl. zap.	"	3.30
9. u. zveč.		734.0	13.4	sl. zapad	oblačno	dež
Srednja temperatura 14.3 za 1.1° nad normalom.						

304 1

Karol Žužek naznanja v svojem imenu svojega sinka **Bogdana** vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je Vsemogočnemu dopalo iskreno ljubljeno soprogo, oziroma mater, hčer, sestro, teto in svakinjo, gospo

Minko Žužek roj. Sušnik

danes ob 1/2. uri popoldne, večkrat prevideno s svetimi zakramenti za umirajoče, v v 26. letu starosti, po kratki bolezni poklicati na oni boljši svet.

Sprevod se bode vršil v četrtek, dne 24. maja, ob 6. uri iz hiše žalosti na Števarjih v Loki.

Sv. maše zadušnice darovale se bodo v farni cerkvi pri sv. Jakobu v Škofji Loki in pri sv. Jakobu v Ljubljani.

Predrago nepozabno rajco priporočamo v blag spomin in pobožno molitev.

V Škofji Loki, dne 22. maja 1894.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy

lekar zraven rotovža v Ljubljani

priporoča:

Kurjeočesno tinkturo.

Bolečine pomirljivo sredstvo pri kurjih očesih in pri trdi koži na nogi. Ima to prednost, da se s to tinkturo kar s ščetko pomaga

bolni del na nogi. — Stekleničica z rabilnim navodom in ščetko ve'ja 40 kr., tucet 3 glđ. 50 kr.

Cvet zoper trganje (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 glđ. 25 kr.

Marijacejske kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 glđ., 3 tucati 4 glđ. 80 kr.

Planinski zeliščni ali prsni sirop za odraslene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 glđ. 50 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanju, in skaženi želodec. — Skatulja 21 kr., 1 zavojček s 6 skatuljami ve'ja 1 glđ. 5 kr.

Vsa ta naštetá in vsa druga zdravilna sredstva se dobijo v 292 2

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Vešče, zanesljive
mizarske pomočnike

vsprejme

Kranjska stavbinska družba

v Ljubljani

303 1-1

Fran Stare,
sobni slikar,
v Ljubljani, Breg št. 20
priporoča se v izvrševanje vseh v
dekoracijsko-slikarsko stroko
spadajočih del 262 17-5
z zagotovitvijo okusno-modernega dela proti
zmerni ceni.

Na potu k Kneippu išče
tovarišico
gospa z dežele. 301 3-2
Prijazne ponudbe sprejme upravnštvo »Slovenca«.

Frane Ivan Kwizda,
c. in kr. avstr.-oger. in kr. rumunski dvorni založnik.

Ze nad 30 let s najbolj-
šim uspehom v rabi
v mnogih dvornih
hlevih, v znami-
tejših zasebnih in vojaških hlevih, okrepčuje
pred in ojačuje po velikih naporih, pri iz-
pahnenju, otrplosti itd. ter ojači konja za iz-
redno težko vožnjo in tek.

Kwizdov restitucijski fluid
c. in kr. priv. voda za umivanje konj.
Steklenica velja 1 gl. 40 kr. V.
Glavna zaloga: Okrožna lekarna, Korneuburg p. Dunaju.

Pri nakupovanju pazi naj se na varstveno
znamko ter zahteva 135 20 5

Kwizdov restitucijski fluid.
Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah.

1894
Vozni red
železničnih prog
na slovenskem ozemlju:

Ljubljana-Dunaj; Ljubljana-Trst; Sv. Peter-Reka;
Nabrežina-Gorica; Zidan most-Zagreb; Celje-Velenje;
Spielfeld-Radgona-Ljutomer.
Ljubljana-Trbiž-Dunaj; Ljubljana-Novomesto-Straža;
Ljubljana-Kočevje; Ljubljana-Kamnik

dobiva se
komad po 10 kr.
v Katol. Bukvarni in
Katol. Tiskarni, pri
Ničmanu in A. Turku.

Dobro se izplačljivi papir za nalaganje.

6%no
bolgarsko
drža no
hipotekarno
posojilo.

V zlatu obrestljivo in povračljivo.
Hipotekarno zagotovljeno s prvo hi-
poteko na železnici Ru-
šuk-Varna in Kaspičan-Sofija-Kistendil
in na pristanišča Burgas in Varno.

Se more podražiti, ker te obligacije
stojé se kach
8 odstotkov pod zlatim pari-kurzom in je
torej pričakvati da se jim poviša kurz, posebno
ker veliko dohodkov donasajo.

Popolno davka in pristojbin
je prosto za sedaj in za vso prihod-
njost.

Donaša po sedanjem kurzu okolu 6%, od-
stotka.

Po dnevnem kurzu dobi se pri 58 40-17

menjarnišni delniški družbi **„Mercur“**, Dunaj, I., Wollzeile 10.

Zaradi prezidanja in izpraznenja mojega prodajalničnega prostora v
Glediških ulicah št. 4

v hiši gospoda Josipa Lenčeta („Pri belem volku“) bode
samo še ta teden

dné 26. maja zadnji dan

razprodaja

mojega stekla, porcelana, beloprstenine in razkoš-
nega blaga, zrcal, podob, okvirjev, petrolejskih
svetilnic po neznansko nizkih cenah.

Vsled tega se bode tudi v moji drugi prodajalnici

na **Marijinem trgu šte. 4**
nasproti frančiškanski cerkvi

vse blago prodajalo po znižanih cenah, dokler se
ne odpre nov prostor. Velespoštovanjem

J. Bernarda naslednik

Julij Klein v Ljubljani. 256 12-12

Znižane cene!

ANDR. DRUŠKOVIC

trgovec z železnino v Ljubljani, Mestni trg št. 9 in 10
prodaja kakor bi bila

„razprodaja“

vse potrebno za stavbe, kakor cement, traverze, železniške šine za
oboče, kovanja za okna in vrata, lopate, krampe, štorje itd. itd.,
vsakovrstno kuhinjsko orodje, poljedelska orodja, posebno v veliki
izbiri

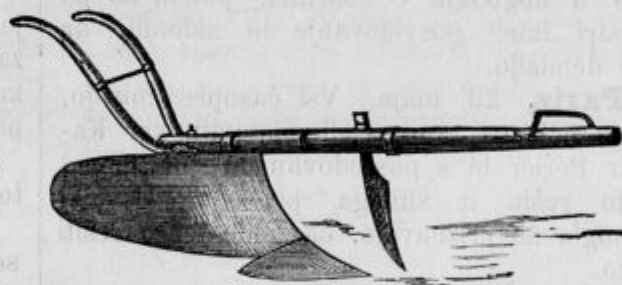
drevesa (pluge)

štedilna ognjišča in njih posamezne dele, pozlačene nagrobne križe
in sploh vse v njegovo stroko spadajoče.

Posebno pa opozarjam gg. krčmarje na svojo veliko zalogo vsako
vrstnih ledenic (Eiskasten) za pivo in jedila in gg. posestnike žag na
izborne vodne žage in pile, za kojih jakovost se jamči.

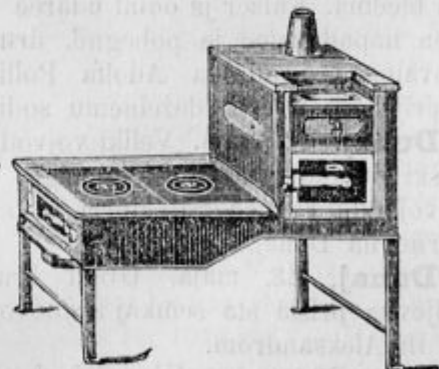
Zunanja naročila se takoj in vestno izvrše. Kar bi ne ugajalo, se radovoljno zamenja,
istotako se kupljeno blago radovoljno pošilja na dom ali na napovedani kraj.

Ceniki pošiljajo se na zahtevanje brezplačno in franko. 159 12

Kovači! Tu kupujete železo naj-
ceneje, pri pošteni vagi
in prijazni postrežbi. Poskusite, in se bode
prepričali!

CARBOLINEUM!

Dunajska borza.

Dné 23. maja.		Dné 22. maja.			
Papirna renta 5%, 16% davka	98 gl. 35 kr.	Ogerska zlata renta 4%	120 gl. 50 kr.	4% srečke dunajske parobrodne družbe	142 gl. — kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	98 . 30 .	Ogerska kronina renta 4%, 200 kron	95 . 10 .	Avstr. rudačega križa srečke, 10 gl.	18 . 50 .
Zlata renta 4%, davka prosta	120 . 45 .	4% državne srečke l. 1854., 250 gl.	147 . — .	Rudolfove srečke, 10 gl.	22 . 50 .
4% avstrijska kronina renta, 200 kron	97 . 90 .	5% državne srečke l. 1860., 100 gl.	157 . 75 .	Salmove srečke, 40 gl.	74 . — .
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gl.	996 . — .	Državne srečke l. 1864., 100 gl.	200 . — .	Waldsteinove srečke, 20 gl.	50 . — .
Kreditne akcije, 160 gl.	350 . — .	Zastavna pisma avstr. ostr. zem. kred. banke 4%	98 . 50 .	Ljubljanske srečke	25 . — .
London, 10 funtov strl.	125 . 30 .	4% kranjsko deželno posojilo	97 . 60 .	Akcije angio-avstrijske banke, 200 gl.	151 . 25 .
Napoleonondor (20 fr.)	9 . 95% .	Kreditne srečke, 100 gl.	198 . — .	Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 3037	50 . 50 .
Cesarski cekini	5 . 90 .	St. Genois srečke, 40 gl.	70 . — .	Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	103 . 50 .
Nemških mark 100	61 . 35 .			Papirnih rubeljev 100	134 . 25 .

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanje za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju
najmanjšega dobitka.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnišna delniška družba
„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.